

ชื่อเรื่อง	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับความสามารถในการต่อรอง เชิงอำนาจ: กรณีศึกษาชนเผ่าปะหล่อง หมู่บ้านปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นายธราปกร อุปกุล
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการใช้ที่ดิน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์รังสรรค์ จันดี๊ะ

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าสถานะชายขอบของชาวบ้านปางแดงในมีการใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการต่อรองเชิงอำนาจ เพื่อเป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้กับตนเองอย่างไรบ้าง และศึกษากระบวนการปรับตัวของชุมชนโดยการแปลงทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างไร โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างเก็บข้อมูลจากประชาชนในหมู่บ้านปางแดงใน หมู่ 9 ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 ราย

ผลการวิจัยพบว่าชาวบ้านหมู่บ้านปางแดงในได้ใช้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการต่อรองเชิงอำนาจ เพื่อให้เข้าถึงนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน โดยการแสวงหาความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนเผ่าปะหล่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติได้เรียนรู้ว่าจะต้องรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมของคนไว้เพื่อที่จะนำไปเป็นสินค้าของ การท่องเที่ยวชุมชน เช่น การเผยแพร่ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ อีกทั้งชาวบ้านยังใช้การมีส่วนร่วมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม โดยชาวบ้านได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการปลูกสวนป่า สร้างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆกับรัฐ โดยนำศิลปะวัฒนธรรมของคน ออกไปนำเสนอต่อสังคม เป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคม อีกทั้งชาวบ้านได้ทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการกับรัฐว่าจะช่วยดูแลพื้นที่ป่า และสร้างข้อตกลงภายในชุมชน ชุมชนได้ร่วมกันจำแนก ประเภทป่าชุมชน ป่าใช้สอย ป่าพิธีกรรม ร่วมกันดูแลพื้นที่ป่าต้นน้ำบริเวณหมู่บ้านห้วยหก ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการป่าและได้มีโอกาสเข้าอบรมเรื่องความสำคัญของป่าต้นน้ำ ชุมชนได้แสดงตนเป็นชุมชนปลอดยาเสพติดโดยการให้ชาวบ้านทุกคนเลิกสูบบุหรี่และห้ามยุ่งกับยาเสพติด ใด ๆ ทั้งสิ้น เพื่อเป็นการสร้างอำนาจต่อรองกับรัฐที่จะให้ชาวต่างชาติได้อาศัยอยู่ภายในหมู่บ้าน ปางแดงในโดยที่ปราศจากข้อกล่าวหาต่าง ๆ และได้รับสัญชาติไทยอย่างสมบูรณ์

ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เช่น การร่วมพัฒนาหมู่บ้านให้สะอาด การปรับปรุงสภาพบ้านเรือนเพื่อให้พร้อมรับนักท่องเที่ยว และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมู่บ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อีกทั้งชาวบ้านทุกคนจะร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นที่ดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนและครอบครัว ถึงแม้รายได้ส่วนแบ่งที่ได้จากการท่องเที่ยวจะไม่มากนัก แต่การท่องเที่ยวสามารถทำให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชนเผ่า

ส่วนกระบวนการต่อรองกับระบบทุนและเวทีการท่องเที่ยวนั้นพบว่า ชาวคาระอั้งมีการพัฒนาบ้านเรือนให้เป็นที่พักนักท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) ให้ชาวบ้านเข้ามาดูแลนักท่องเที่ยว การประสานงานกับบริษัททัวร์ให้มีการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวซื้อผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านในขณะเดียวกันชุมชนได้รับการส่งเสริมจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) โดยได้รับความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว โครงการจัดการลุ่มน้ำแม่ปิง และอาสาสมัครชาวบ้านที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว จัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2553-2555

ส่วนกระบวนการปรับตัวของชุมชนโดยการแปลงทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น ชาวบ้านได้ใช้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยังคงสมบูรณ์ที่ตนมีอยู่ ออกมาใช้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม โดยชุมชนได้มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นจากเดิม ในเรื่องของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตามความเหมาะสม แต่ชุมชนก็ยังคงสภาพบ้านเรือนไว้เป็นแบบเดิม ซึ่งชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างสมบูรณ์ โดยใช้ความเชื่อเข้ามาผนวกกับรูปแบบการจัดการพื้นที่ป่าของภาครัฐ การแปลงต้นทุนทางวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติของชาวคาระอั้ง ทำให้ชุมชนมีอำนาจในสิทธิความเป็นพลเมืองในขอบเขตการปกครองของอำนาจรัฐเพิ่มมากขึ้น ชุมชนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยไม่ต้องถูกตราหน้าว่าเป็นบุคคลนอกกฎหมาย เป็นผู้อพยพ เป็นผู้ทำลายป่า ค้ายาเสพติด ชุมชนมีความมั่นคงทางจิตใจ เชื่อมั่นในอำนาจของตนเอง มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือเป็นคนไทยไม่ใช่คนแปลกแยกแตกฉินอีกต่อไป ส่งผลให้เกิดความรักหวงแหนในทรัพย์สินของตนที่มีอยู่ เป็นส่วนทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

Title	Cultural Tourism with Ability of Negotiation : A Case Study of Pa-Lhong Tribe at Pang Daeng Nai Village
Author	Mr. Thapakorn Upakun
Degree of	Master of Science Program in Sustainable Land Use and Natural Resources Management
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Rungsan Janta

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate how minorities in Baan Pang Daeng Nai Village used cultural tourism to bargain authority for their social space and also, to learn the adaption process of Dara-Aung people in Pang Daeng Nai community by converting their own culture as cultural tourism activity. Experimental tools included a random sampling of 20 permanent residents in Baan Pang Daeng Nai Village, Moo 9, Tambon Chiang Dao, Chiang Dao district, Chiang Mai province.

Results of the study found that Baan Pang Daeng Nai residents were able to use cultural tourism as bargaining tool in accessing tourists through knowledge and understanding of the Palong tribal culture. In response to the needs of the tourist, Dara-Aung people learnt that they must conserve the value of their culture while converting it into tourism product in the community through the dissemination of their traditions and ceremonies. Moreover, the residents also participated in other activities such as in reforestation, in growing forestry plantations, having good relationship with forest officials and joining various campaign activities of the government by displaying their art and culture to the public. By sharing their culture to the rest of the society, they were able to create their own social area and the residents had the opportunity to establish official agreement with the government in looking after the forest and enabling the community to classify the forest into community forest, utility forest and ritual forest. Together, they agreed to take care of the watershed forest area in Huay Hok village. The community decided also to participate in forest management and even had the opportunity to train about the importance of watershed forest. The community had presented itself as no-drug community by campaigning to residents to quit drugs and getting involved with opium thus creating better

bargaining power with the government by allowing the Dara-Aung people to stay in Baan Pang Daeng Nai Village without any conflict and to receive full Thai nationality.

The residents were also found to take part in tourism management such as in cleaning up the village, in improving the landscape for tourists and in practicing village rules to conserve natural resources. In another way, every villager joined together in preserving natural environmental resources and village culture in order to attract tourists thus leading to an increase in the income of the community and of the households. Although these may not be sufficient, the tourism activities would cause awareness to the importance of tribal culture.

On the process of negotiation between capital system and tourism, the research found that Dara-Aung people were able to develop their houses into homestays for tourists thus allowing villagers to look after the tourists themselves. Coordination between the village and tourist agencies led to the promotion of local products to tourists while the community received support from the Special Site Development Administration for Sustainable Tourism, with cooperation from the Chiang Dao Tambon Administrative Organization, Ping Watershed Ecosystem Management Project and village volunteers for tourism management, together with the establishment of a master plan for sustainable tourism in Tambon Chiang Dao, Chiang Dao district, Chiang Mai for 2010-2012.

As for the adoption process of the community in transforming its culture into cultural tourism, the villagers completely utilized cultural resources including natural and environmental resources which were existing in the community to become cultural products. The community was able to develop better and newer but appropriate technology while allowing the residents to preserve their homes. Dara-Aung people also participated in forest management by combining their tribal beliefs with government management practices on the transformation of the culture and natural resources of the Dara-Aung people thus allowing the community to have more authority. The residents were also more respected as human beings and not considered as outlaws, illegal immigrants, forest destroyers or even drug dealers. Instead, the community became more stabilized in the villager's mentality, confident of their own authority and had the feeling of being one united community. The people felt more as Thai citizens and not of a separate tribe. This had led to better appreciation of their own existing resources while increasing the sustainability of their own cultural tourism.